

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ
проекту наказу Міністерства фінансів України
«Про внесення змін до Порядку здійснення аналізу та оцінки
ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для
визначення форм та обсягів митного контролю»

I. Визначення проблеми

Постановою Кабінету Міністрів України від 04 березня 2023 року № 220 затверджено Державну антикорупційну програму на 2023–2025 роки, відповідно до якої передбачено розроблення проекту наказу щодо внесення змін до Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 31 липня 2015 року № 684, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 серпня 2015 року за № 1021/27466 (далі – Порядок), відповідно до яких система управління ризиками застосовується для визначення необхідності проведення пост-митного контролю.

Статтею 320 Митного кодексу України (далі – Кодекс) встановлено, що форми та обсяги митного контролю обираються посадовими особами митних органів на підставі результатів застосування системи управління ризиками; та/або автоматизованою системою управління ризиками.

Відповідно до статті 336 Кодексу пост-митний контроль та проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань митної справи, у тому числі своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів, є формами митного контролю, які обираються згідно з приписами статті 320 Кодексу.

Чинна редакція Порядку не охоплює особливості застосування системи управління ризиками для обрання форм та обсягів митного контролю після випуску товарів.

Статтею 363 Кодексу передбачено, що діяльність митних органів з оцінки та управління ризиками полягає у виконанні таких завдань, зокрема, формування інформаційної бази даних системи управління ризиками митних органів. Проектом акта передбачено механізм формування такої бази даних системи управління ризиками.

Проект акта розроблено, зокрема, з метою виконання заходів, передбачених Національною стратегією доходів до 2030 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2023 року № 1218-р, а саме з метою:

забезпечити баланс контрольних заходів та спрощення процедур, зокрема через створення нових та актуалізацію діючих заходів з управління ризиками, проведення аналізу ризиків з використанням відомостей, внесених до загальної декларації прибуття;

забезпечити єдиний підхід до митного оформлення товарів у митних органах України через уніфікацію заходів з управління ризиками, недопущення

випадків необґрунтованого застосування форм та обсягів митного контролю.

Крім того, з огляду на постійний розвиток інформаційних технологій митних органів та митної справи в цілому, потребують актуалізації окремі положення Порядку.

У зв'язку із цим Порядок потребує внесення змін шляхом викладення його у новій редакції.

Аналіз впливу проекту зазначеного регуляторного акта стосується лише адміністративних відносин між митними органами та суб'єктами господарювання, громадянами, а саме – застосування посадовими особами митних органів системи управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю.

Основні групи, на які проблема справляє вплив:

Групи	Так	Ні
Громадяни	+	
Держава	+	
Суб'єкти господарювання, у тому числі суб'єкти малого підприємництва*	+	

* Питому вагу суб'єктів малого підприємництва зазначити неможливо, оскільки проблема однаково впливає на всіх суб'єктів господарювання незалежно від рівня доходу.

Урегулювання зазначеного питання не може бути здійснено за допомогою: ринкових механізмів, оскільки такі питання регулюються винятково нормативно-правовими актами;

чинних регуляторних актів, оскільки їх редакція не дає змоги реалізувати вимоги Кодексу.

II. Цілі державного регулювання

Цілями державного регулювання є:

забезпечення виконання Державної антикорупційної програми на 2023–2025 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 04 березня 2023 року № 220, в частині забезпечення застосування системи управління ризиками для визначення необхідності проведення пост-митного контролю;

вдосконалення механізмів застосування системи управління ризиками для обрання форм та обсягів митного контролю, а також розробки та реалізації заходів з управління ризиками;

запровадження практичних механізмів формування інформаційної бази даних системи управління ризиками;

забезпечення застосування єдиного підходу до митного контролю та митного оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення в митних органах через уніфікацію заходів з управління ризиками,

недопущення випадків необґрунтованого застосування форм та обсягів митного контролю.

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей державного регулювання

1. Альтернативні способи досягнення цілей державного регулювання:

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1	Прийняття проекту наказу Міністерства фінансів України «Про внесення змін до наказу Міністерства фінансів України від 31 липня 2015 року № 684»
Альтернатива 2	Залишення без змін наказу Міністерства фінансів України від 31 липня 2015 року № 684 «Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю», зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 21 серпня 2015 року за № 1021/27466

2. Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Для оцінки впливу регулювань акта досліджено період: серпень 2023 – січень 2024 року.

Протягом дослідженого періоду до митного оформлення подано понад 1,38 млн митних декларацій. За результатами аналізу та оцінки ризиків автоматизованою системою управління ризиками (далі – АСУР) визначено необхідність:

проведення митного огляду – по 49 тис. митних декларацій, що складає 3,5 відс. від загальної кількості поданих декларацій;

проведення документальних форм митного контролю – по 487 тис. митних декларацій, що складає 35 відс. від загальної кількості поданих декларацій, у тому числі контроль правильності визначення митної вартості товарів визначено по 237 тис. митних декларацій, що складає 28 відс. від загального обсягу поданих декларацій.

Таким чином, під час митного оформлення 72 відс. митних декларацій (понад 990 тис.) автоматизованою системою управління ризиками не ідентифіковано ризик заниження митної вартості товарів.

З огляду на обмеженість ресурсів митних органів, а також час митного оформлення доцільним є запровадження вибіркового контролю, що базується на результатах застосування системи управління ризиками, зокрема контролю митної вартості, після завершення митного оформлення та випуску товарів.

У межах запровадженого Держмитслужбою пілотного проекту реалізації пост-митного контролю протягом січня 2024 року за результатами неавтоматизованого контролю із застосуванням системи управління ризиками визначено необхідність проведення пост-митного контролю за 351 митною

декларацією, з яких 173 проведено, це становить 0,15 відс. від загальної кількості митних декларацій, оформлених протягом січня 2024 року. Додаткові надходження до Держбюджету внаслідок добровільної сплати суб'єктами зовнішньоекономічних операцій митних платежів, визначених в рамках пост-митного контролю, становлять 1 947 041,68 гривні.

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	<p>Вигоди від прийняття проекту наказу є високими, зважаючи на таке:</p> <p>1) виконання Державної антикорупційної програми на 2023–2025 роки в частині забезпечення застосування системи управління ризиками для визначення необхідності проведення пост-митного контролю, що сприятиме запровадженню адміністрування митних платежів у рамках пост-митного контролю та надходженню додаткових платежів до Держбюджету.</p> <p>У разі збільшення до 1 відс. митних декларацій, відібраних для проведення пост-митного контролю, додаткові надходження до Держбюджету можуть становити понад 13 млн гривень.</p> <p>2) впровадження регуляторного акта сприятиме міжнародній торгівлі, у тому числі покращенню позиції України у міжнародних рейтингах, та водночас забезпечуватиме захист економічних інтересів за рахунок подальшого розвитку системи управління ризиками відповідно до міжнародних стандартів, вдосконалення механізму здійснення процедур митного контролю із застосуванням автоматизованої системи управління ризиками, отже, їх прискорення</p>	<p>Відсутні.</p> <p>Виконання регуляторного акта забезпечується в межах кошторисних витрат на утримання митних органів та асигнувань, передбачених у бюджеті</p>
Альтернатива 2	<p>Залишаючи чинне державне регулювання без змін, вигоди відсутні, оскільки проблеми залишаються не вирішеними</p>	<p>Витрати відсутні.</p> <p>Разом з тим наявні потенційні втрати надходжень до державного бюджету у зв'язку з не вирішеними проблемами</p>

3. Прямого впливу на сферу інтересів громадян немає.

4. Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання.
Досліджуваний період: серпень 2023–січень 2024 року.

У 2020 році АСУР доповнено новим інструментом, що враховує характеристики та історію діяльності суб'єктів господарювання під час автоматизованого визначення форм та обсягів митного контролю (суб'єктоорієнтовані критерії).

Зазначений інструмент з управління ризиками застосовано протягом досліджуваного періоду до більш ніж 583 тис. митних декларацій, під час митного оформлення яких зменшена селективність профілів ризику, тим самим зменшені обсяги митного контролю, що визначаються за результатами застосування АСУР.

До більш ніж 3,5 тис. суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності застосовані коефіцієнти зменшення частки визначення АСУР необхідності проведення митного огляду та/або додаткової перевірки документів.

Середній час митного оформлення митних декларацій, до яких застосовані суб'єктоорієнтовані критерії, складає 107 хв, що на 36 хв менше ніж необхідно для оформлення митної декларації без застосування зазначеного інструмента.

Протягом досліджуваного періоду підприємствами із статусом АЕО-С подано до митного оформлення більше 9 тис. митних декларацій, при цьому АСУР не визначалась необхідність проведення митного огляду, а обсяг митних декларацій, за якими визначено документальні форми митного контролю, складає 18 відсотків. Середній час митного оформлення митних декларацій, поданих підприємствами із статусом АЕО-С, складає 92 хв, що на 41 хв менше ніж для митних декларацій, поданих суб'єктами без такого статусу.

Запровадження регуляторного акта забезпечить більш ефективно використання наявних у митних органів ресурсів та зосередження їх уваги на окремих згрупованих об'єктах аналізу ризику, щодо яких є потреба у застосуванні окремих форм митного контролю або їх сукупності, а також у підвищенні ефективності митного контролю шляхом забезпечення формування інформаційної бази даних системи управління ризиками, зокрема в якій наявна інформація про суб'єктів, що беруть участь у зовнішньоекономічних операціях (суб'єктоорієнтовані критерії), та надані відповідно до Кодексу спрощення та переваги.

Проблема має однаковий вплив на всіх суб'єктів господарювання незалежно від рівня доходу, тому питома вага суб'єктів малого підприємництва не зазначається.

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Вигоди високі. Запровадження механізму формування інформаційної бази даних системи управління ризиками, а також удосконалення засобів і способів обробки та аналізу таких даних дасть змогу використовувати наявні у митних органах ресурси для визначення	Скорочення витрат та часу на проходження процедур митного контролю та митного оформлення. У разі зменшення на 1 відсоток митних оглядів, що у кількісному еквіваленті за розрахунковий період становить 490 митних декларацій, загальна економія суб'єктів господарювання становила б 3,1 млн

	<p>окремих об'єктів контролю із високим ризиком недотримання вимог законодавства.</p> <p>Водночас прийняття регуляторного акта надасть можливість добропорядним суб'єктам господарювання збільшити кількість зовнішньоекономічних операцій та отримати додаткові доходи від здійснення господарської діяльності.</p> <p>Запропоноване регуляторним актом державне врегулювання сприяє розвитку продуктивної та конкурентоспроможної господарської діяльності, зокрема здійсненню зовнішньоекономічної діяльності, зменшенню витрат та часу на проходження процедур митного контролю та митного оформлення</p>	<p>гривень. Водночас вартість на проведення митного огляду може коливатись залежно від розцінок конкретного митного терміналу та складності проведення самого митного огляду.</p> <p>Крім того, удосконалення механізму застосування суб'єкторієнтованих критеріїв та наданих спрощень та переваг дасть змогу скорити час митного оформлення на 36 – 41 хвилин на одну митну декларацію</p>
Альтернатива 2	<p>Вигоди відсутні.</p> <p>Чинне державне регулювання не в повному обсязі вирішує питання прискореного проходження процедур митного контролю, залишаються випадки додаткових витрат суб'єктів господарювання та збільшення часу проходження процедур митного контролю</p>	Витрати залишаються на тому самому рівні

Витрати, які будуть виникати внаслідок дії регуляторного акта для суб'єктів господарювання великого і середнього підприємництва

Сумарні витрати за альтернативами	Сума витрат, гривень
<p>Альтернатива 1</p> <p>Сумарні витрати для суб'єктів господарювання згідно з додатком 2 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта</p>	<p>Орієнтовне зменшення витрат суб'єктів господарювання становить 6400 гривень на проведення 1 митного огляду, або 3,1 млн гривень у разі зменшення кількості оглядів на 1 відс. (базуючись на ретроспективних розрахунках за період серпень 2023 року – квітень 2024 року)</p>
Альтернатива 2	Витрати залишаються на тому самому рівні

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Альтернатива 1	4	Цілі прийняття регуляторного акта будуть досягнуті повною мірою
Альтернатива 2	1	Не дає змоги досягнути поставлених цілей державного регулювання

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1	<p>Прийняття запропонованого регуляторного акта:</p> <p>1) забезпечить виконання Державної антикорупційної програми на 2023–2025 роки в частині регламентації механізму застосовується системи управління ризиками для визначення необхідності проведення пост-митного контролю;</p> <p>2) надасть можливість скоротити витрати та час, необхідний для проходження процедур митного контролю та митного оформлення суб'єктами, що беруть участь у зовнішньоекономічних операціях</p>	<p>Додаткові витрати відсутні.</p> <p>Розробка, погодження та прийняття проекту регуляторного акта здійснюються посадовими особами відповідних служб та міністерств у межах своєї компетенції.</p> <p>За підрахунками, у разі збільшення до 1 відсотка митних декларацій, за якими проведено пост-митний контроль, зокрема щодо контролю правильності визначення митної вартості, додаткові надходження до Держбюджету можуть становити 13 млн гривень.</p> <p>Економія суб'єктів господарювання від зменшення на 1 відс. митних оглядів, базуючись на показниках досліджуваного періоду, могла б становити 3,1 млн гривень</p>	Є найбільш оптимальною серед запропонованих альтернатив, оскільки дає змогу досягнути поставлених цілей державного регулювання з мінімальними витратами

Альтернатива 2	Відсутні	У майбутньому не буде збільшено надходження до Держбюджету та зменшено витрати на виконання підприємствами митних формальностей	Є найгіршою, оскільки на відміну від альтернативи 1 не дає змоги досягнути поставлених цілей державного регулювання
----------------	----------	---	---

V. Механізм та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

Реалізація визначених цілей державного регулювання забезпечується шляхом видання наказу Міністерства фінансів України «Про внесення змін до наказу Міністерства фінансів України від 31 липня 2015 року № 684», яким вносяться зміни до Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 31 липня 2015 року № 684, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 серпня 2015 року за № 1021/27466, та фактичної реалізації його положень.

Проектом акта передбачається:

актуалізація термінів, що застосовуються під час здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю;

запровадження єдиних підходів до розробки і реалізації заходів з управління ризиками;

забезпечення врахування наданих відповідно до Кодексу спрощень та переваг у системі управління ризиками;

визначення особливостей застосування системи управління ризиками під час аналізу попередньої інформації та після випуску товарів;

запровадження механізму формування інформаційної бази даних системи управління ризиками.

Заходами для впровадження в дію регуляторного акта є забезпечення інформування громадськості про вимоги регуляторного акта шляхом його оприлюднення в засобах масової інформації та на офіційному вебсайті Міністерства фінансів України.

Ризику впливу зовнішніх факторів на дію регуляторного акта немає. Можлива шкода у разі очікуваних наслідків не прогнозується.

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Для впровадження та виконання вимог регуляторного акта суб'єкти господарювання та громадяни не нестимуть додаткових витрат.

Розрахунок умовної вигоди органів виконавчої влади у разі прийняття регуляторного акта:

	За результатами застосування СУР проведено пост-митний контроль в рамках пілотного проекту протягом січня 2024 року	Пост-митний контроль не проводився
<i>В умовах чинного наказу</i>		
Кількість митних декларацій (далі – МД)	173 шт.	116 511 шт.
Частка МД, відібраних для пост-митного контролю	0,15 відс.	
Добровільно сплачено митних платежів до Держбюджету, визначених у межах пост-митного контролю	1 947 041,68 грн	
Середня сума митних платежів, визначених в рамках пост-митного контролю за 1 МД	11 254,58 грн	
<i>В умовах проекту наказу</i>		
Кількість МД у разі збільшення до 1 відс.	116 511 шт. * 1 відс. = 1 166 шт. (округлено до цілого)	
Сума умовних додаткових надходжень до держбюджету	11 254,58 грн * 1 166 шт. = 13 122 835,83 грн	

Тест малого підприємництва (М-тест) не проводився, оскільки суб'єкти малого підприємництва додаткових витрат на виконання регулювання не зазнають та будуть у рівних умовах з іншими суб'єктами підприємництва.

Витрати Держмитслужби на доопрацювання програмного забезпечення митних органів, пов'язані із впровадженням регуляторного акта, здійснюватимуться в межах фінансування державних органів.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Строк дії регуляторного акта не обмежується в часі, що надасть можливість розв'язати проблеми та досягти цілей державного регулювання.

Регуляторний акт набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

Зміна строку дії регуляторного акта можлива в разі зміни положень актів законодавства, на виконання яких розроблено та прийнято регуляторний акт.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

1. Додаткових надходжень до держбюджету та місцевих бюджетів, пов'язаних із дією регуляторного акта, не передбачається. Водночас очікуються додаткові надходження до державного бюджету за рахунок збільшення заходів пост-митного контролю на підставі результатів застосування системи управління ризиками.

2. Дія акта поширюється на громадян, які переміщують через митний кордон України товари, транспортні засоби, суб'єктів господарювання, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність.

3. Виконання вимог акта не передбачає додаткових витрат коштів, часу громадян та суб'єктів господарювання. Навпаки, реалізація положень регуляторного акта, пов'язаних із здійсненням процедур митного контролю, забезпечуватиме скорочення витрат і часу громадян та суб'єктів господарювання.

4. Показниками результативності акта є:

кількість та частка митних декларацій, за якими визначена необхідність проведення пост-митного контролю на підставі результатів застосування системи управління ризиками;

витрати часу на проведення митних формальностей.

5. Рівень поінформованості оцінюється як середній.

Проект регуляторного акта розміщено на офіційному вебсайті Міністерства фінансів України за адресою: <https://www.minfin.gov.ua>.

IX. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта

Відстеження результативності регуляторного акта буде проводитись шляхом статистичного методу із використанням інформаційних систем Держмитслужби.

Базове відстеження результативності регуляторного акта буде проводитись через рік після набрання чинності цим актом.

Повторне відстеження результативності регуляторного акта буде здійснюватися через два роки з дня набрання ним чинності.

У разі виявлення нерегульованих та/або проблемних питань на підставі аналізу зауважень та пропозицій державних органів, громадян, суб'єктів

господарювання ці питання будуть врегульовані шляхом внесення відповідних змін.

Виконавцем заходів з відстеження результативності дії регуляторного акта є Державна митна служба України.

У разі надходження пропозицій та зауважень щодо вирішення неврегульованих або проблемних питань, буде розглядатись необхідність внесення відповідних змін.

**В. о. Голови Державної митної
служби України**

Сергій ЗВЯГІНЦЕВ